

Regelbunden tillsyn i Haga/Björkbackens skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Söderköpings kommun under våren 2009 och besökt Haga/Björkbackens skola den 18 mars 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 15 september 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Haga/Björkbackens skola, dels den information som samlats in under besöket. I Haga/Björkbackens skola intervjuades rektorn, lärare och ett urval av elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Tabell 1: Antal elever på Haga/Björkbackens skola

Skolan/skolorna	Antal elever
Förskoleklass	48
Grundskola	301

Källa: Haga/Björkbackens skola 2009-03-18

Haga/Björkbackens skola erbjuder utbildning för elever i årskurs 1 till 6 samt förskol-klass. Skolan ligger i centralt i Söderköping nära kommunens idrottsanläggningar. Haga/Björkbackens skola består av två byggnader som är åtskilda av ett grönområde. Tidigare har skolan varit en årskurs 1 till 9 skola men från och med läsåret 2006-2007 flyttade årskurserna 7 till 9 till den närliggande Ramunderskolan. Lokaler på Ramunderskolan utnyttjas dock i ämnena idrott och hälsa samt hem- och konsumentkunskap. Från och med årskurs 4 har eleverna i Söderköping möjlighet att välja musikprofil. Musikklasserna finns på Haga/ Björkbackens skola.

På skolan finns kommunens obligatoriska särskola årskurs 1–6 integrerad. Dessa elever tillhör Lagbergska området och har egen rektor. Verksamheten i obligatoriska särskolan redovisas i särskild verksamhetsrapport.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Haga/ Björkback- ens skola	Riket	Haga/ Björkback- ens skola	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga del- prov på de natio- nella ämnesproven	Engelska	98	85	90	87
	Matematik	86	72	86	73
	Svenska	94	71	83	72
	Svenska som andra- språk	.	56	.	61

Källa: Uppgifter från skolan, 2009-03-18. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 3 för 2006 och delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall.

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 ska skolan ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ska även ge en grund för fortsatt utbildning.

På Haga/Björkbackens skola sker kunskapsuppföljningar av elevernas utveckling i alla ämnen på individnivå. Skolinspektionen konstaterar att det är svårt att göra en bedömning av i vilken omfattning eleverna nått kunskapsmålen i samtliga ämnen i årskurs 5 eftersom skolan saknar sammanställningar på skolnivå. De resultat som redovisas är från de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska från år 2004 till 2008. I jämförelse med riket är resultaten på de nationella ämnesproven högre för de senaste två åren (se tabell 2).

Skolan redovisar även resultat av elevernas läsutveckling och läsförståelse. Skolinspektionen bedömer att det är en angelägen uppgift för Haga/ Björkbackens skola att kontinuerligt följa upp kunskapsresultaten i samtliga ämnen för att identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas för att ge alla elever förutsättningar att nå målen för grundskolan.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtal.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 7 kap.2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtal i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

De individuella utvecklingsplaner som upprättas på Haga/ Björkbackens skola är av skiftande innehåll och kvalitet. Skolan har i sitt utvecklingsarbete prioriterat att utveckla och delge varandra idéer om hur en individuell utvecklingsplan ska utarbetas och vilket innehåll den ska ha.

Skolinspektionen kan konstatera att flera av planerna inte innehåller en sammanfattning av de insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Vidare ligger ansvaret för insatserna till huvudsaklig del på vad eleven själv ska göra och det redovisas i mycket liten omfattning vilka insatser som skolan avser att bidra med. Skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till

de nationella målen saknas i vissa ämnen som eleven får undervisningen i. De skriftliga omdömena ska ge en tydlig information till elev och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling. Detta behöver åtgärdas.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (13)

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

De planer som granskats i samband med den regelbundna tillsynen avser läsåret 2008/2009 och utarbetades vid en tidpunkt då bestämmelserna om skyldighet att utarbeta en likabehandlingsplan återfanns i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Det som framgår av 14 a kap. 8 § skollagen täcks i allt väsentligt av innehållet i den tidigare gällande lagen (upphörde att gälla 2009-01-01). Skolinspektionens bedömning av kommunens planer utgår från 14 a kap. 8 § skollagen.

Haga/Björkbackens skola har en plan som till stora delar uppfyller lagens krav. Planen saknar dock en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för de insatser som avses att påbörjas och genomföras under det kommande året. Detta behöver åtgärdas.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder

och mognad.

Eleverna på Haga/ Björkbackens skola har inte medverkat när planen upprättats och har ringa kännedom om densamma. Detta behöver åtgärdas.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av 2 kap 19–20 §§ grundskoleförordningen framgår följande. I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

På Haga/ Björkbackens skola finns inte elevens val. Detta är inte förenligt med grundskoleförordningen och behöver åtgärdas.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av 2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen framgår följande. Undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs bl.a. anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska. På Haga/ Björkbackens skola finns elever som vid inspektionstillfället bedöms vara i behov av svenska som andraspråk men som skolan inte anordnar undervisning för i ämnet. Även om rektorn och speciallärare efter kartläggning bedömt att elever på skolan ska läsa svenska som andraspråk istället för svenska kan inte rektor på Haga/ Björkbackens skola fatta beslut om att undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas. Lärarresursen för svenska som andraspråk tillhör inte rektorsområdet utan det centrala området Lagbergsska vilket rektorn inte förfogar över. Vidare framkommer att elever som bedömts ha rätt till undervisning i svenska som andraspråk undervisas i både ämnet svenska och svenska som andraspråk. Detta behöver åtgärdas. Beträffande rektors beslutsfattande se 3.3.2. Se vidare kommunbeslut.

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Elevers val

Enligt 2 kap. 20 § grundskoleförordningen ska styrelsen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevers val.

På Haga/ Björkbackens skola har inte rektorn fattat beslut om elevers val. Detta behöver åtgärdas.

Svenska som andraspråk

Enligt 2 kap. 15 § grundskoleförordningen beslutar rektorn om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev.

På Haga/ Björkbackens skola fattar inte rektorn beslut om eleverna ska läsa svenska som andraspråk i stället för svenska. Detta behöver åtgärdas.

Anpassad studiegång

Enligt 5 kap. 10 § grundskoleförordningen får styrelsen, om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevers situation och förutsättningar, efter att ha hört elevvårdskonferensen, besluta om anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen.

Styrelsen ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning inom skolan.

I de högre årskurserna får utbildningen delvis förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Eleven ska då ha en handledare samt stöd av skolans personal.

Rektorn på skolan har fattat beslut om anpassad studiegång där en elev är på praktik flera dagar varje vecka. Av beslutet framgår inte när det ska följas upp och utvärderas och inte heller vad anpassningen av undervisningen består av. Åtgärder behövs.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Av 2 kap. 23 § grundskoleförordningen framgår att för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen ska det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. På Haga/ Björkbackens skola finns en ledningsgrupp där representanter från varje arbetslag ingår tillsammans med rektorn. I gruppen lyfts kvalitetsfrågor som även diskuteras och utvärderas i arbetslagen. Skolans personal är även organiserad i kommittéer som har ansvar för olika aktiviteter under året. Kommitténs uppgift är arrangera och utvärdera årets evenemang. Vidare deltar elever, föräldrar och personal i kommungemensamma enkäter som sammanställs på skolnivå och som utgör stommen i skolans kvalitetsredovisning. Haga/ Björkbackens lokala arbetsplan är en beskrivning av hur skolan är organiserad, rutiner för året och läsårsdata. I arbetsplanen redovisas inte hur skolan tänker genomföra de nationella målen eller hur skolan ska arbeta för att ge ele-

verna inflytande.

Haga/ Björkbackens skola följer upp elevernas kunskapsresultat på individnivå i samtliga ämnen samt på skolnivå i ämnena engelska, matematik och svenska genom nationella ämnesprov i årskurs 5. På skolnivå saknas emellertid en systematisk uppföljning och utvärdering av skolans kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. Därmed saknas ett viktigt redskap för att genomföra förändringar av undervisningen i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. Rektorn måste ta ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen så att skolans utveckling främjas och en ökad måluppfyllelse nås.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att utveckla Haga/ Björkbackens skolas kvalitetsarbete och att det i den lokala arbetsplanen beskrivs hur genomförande av de fastställda målen för utbildningen ska ske.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Haga/ Björkbackens skolas kvalitetsredovisning innehåller i vissa delar det förordningen kräver. Kvalitetsredovisningen beskriver verksamhetens förutsättningar genom nyckeltal, delar av den kommungemensamma kvalitetsmätningen genom enkäter, resultat från läsförståelsetest i årskurs 3 och 6, skolans arbete med särskilda stödåtgärder och uppföljning av likabehandlingsplan. I kvalitetsredovisningen dokumenteras dock kunskapsresultat alltför begränsat. Uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska måste redovisas. Vidare saknas analyser och prioriterade åtgärder till de diagram avseende normer och värden som presenteras. Detta behöver åtgärdas.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Av intervjuerna har framkommit att eleverna har svarat på enkäter som underlag för kvalitetsredovisningen. I övrigt har Haga/ Björkbackens skolas kvalitetsredovisning inte utarbetats under medverkan av elever. Vårdnadshavare har

inte heller inte givets möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.
Detta behöver åtgärdas.

Datum

Ort

2009-06-15

Linköping

Gun Bystedt-Nordqvist

Allan Westerdahl